

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Muuta järjestää

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [SOS-Lapsikylä painottaa muiden lausunnonantajien tavoin, että on tärkeä tehdä perustason palveluihin merkittäviä panostuksia esimerkiksi koskien henkilöstöresursseja ja ammattilaisten koulutusta. Lisäksi SOS-Lapsikylä yhtyy Lastensuojelun keskusliiton sekä muiden esille tuomaan näkökulmaan koskien sosiaalihuollon tutkimus-, kehitys-, koulutus- ja innovaatorakenteiden luomista valtakunnallisella tasolla, jotta palveluiden tutkimusperustaisuudesta, laadusta ja asiakasturvallisuudesta voitaisiin varmistua. Sijaishuollon osalta ja jälkihuollon piirissä olevien nuorten kohdalla terapiatakuun tulee olla ajallisesti riittävän pitkä. SOS-Lapsikylän mielestä yhteiskunnan tulee kantaa vastuunsa sijaishuollossa kasvaneista nuorista myös mielenterveyden osalta, sillä heidän tarpeensa terapiaan tulee usein esille vasta nuorena aikuisena oman perheellistymisen myötä. SOS-Lapsikylä yhtyy Mielenterveyspoolin ja muiden toimijoiden lausuntoihin siltä osin, että terapiatakuu ulotettaisiin nuorisolain mukaan kaikille alle 29-vuotiaille. Mikäli tämä ei ole mahdollista, SOS-Lapsikylä ehdottaa ikärajan asettamista 29 vuoteen sijaishuollossa kasvaneille nuorille. Lisäksi SOS-Lapsikylä esittää terapian olevan sijaishuollossa kasvaneille maksutonta myös omavastuun osalta.]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuositukset

-

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuositukset

-

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

-

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

SOS-Lapsikylä painottaa yhdenvertaisuuden toteutumisen merkitystä eri alueilla sekä eri lapsiryhmien välillä. Yhdenvertaisuustyössä erityistä huomiota on kiinnitettävä sijaishuollossa olevien lasten ja muiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien mahdollisiin erityistarpeisiin. Sosiaali- ja terveysministeriön riittävä tuki hyvinvointialueille on avainasemassa yhdenvertaisuuden toteutumisessa. Lasten ja nuorten terapiatakuun piiriin kuuluvien interventioiden tulee olla yhdenvertaisia kaikkialla.

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusääntelyyn?

Ei

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Kuten muissakin lausunnoissa tulee esille, on tärkeää panostaa siihen, että terapiatakuun piiriin kuuluvat palvelut alkavat viipymättä. Erityisesti matalan kynnyksen palveluissa tuen tarpeen

ilmetessä tuki on aloitettava mahdollisimman pian. SOS-Lapsikylä yhtyy Lastensuojelun keskusliiton lausuntoon myös siten, että on tärkeää huomioida varhaisen puuttumisen mahdollisuudet ehkäistä vakavampia mielenterveysongelmia sekä se, että lapsuus- ja nuoruusiän mielenterveyden häiriöiden varhainen tunnistaminen ja hoito on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

SOS-Lapsikylä kannattaa terapiatakuuta. SOS-Lapsikylä kannattaa muissa lausunnoissa esille tullutta huomiota siitä, että lähtökohtaisesti terapiatakuun piiriin pääsemisen ei tulisi edellyttää diagnoosia ja että interventioita tulee tarjota lasten arjessa.

SOS-Lapsikylä yhtyy Lastensuojelun Keskusliiton ja muiden esille nostamaan huoleen henkilöstöpulasta ja ammattilaisten koulutuksen tarpeesta. Lakimuutokset lisäävät ammattilaisten määrää ja koulutustarpeita, mikä kuormittaa ehkäisevää lastensuojelua. Myös erikoissairaanhoidon on panostettava, sillä nyt haasteina näyttäytyvät palvelujärjestelmän sirpaleisuus ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten tuen saaminen matalalla kynnyksellä.

SOS-Lapsikylä nostaa muiden tavoin esiin hyvinvointialueiden rajalliset resurssit ja korostaa lakimuutosten seurannan tärkeyttä. Järjestöjen merkittävä rooli mielenterveytyössä on vaarassa suunniteltujen rahoitusleikkausten vuoksi, mikä voi ruuhkauttaa entisestään hyvinvointialueiden jo nyt kiireiset palvelut.

SOS-Lapsikylä painottaa lisäksi, että sosiaalihuoltoon kohdistuvat leikkaukset tulee kohdistaa siten, että lasten ja nuorten palvelut eivät vaarantuisi. Terveystuon ja sosiaalihuollon välinen selkeä vastuunjako on lisäksi varmistettava, jotta resurssit voidaan käyttää tehokkaasti.

Tärkeänä huomiona painotamme lisäksi myös lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisen ja osallistumisen varmistamisen osana terapiatakuun toteuttamista. Sosiaali- ja terveysministeriön tulee ohjata hyvinvointialueita vahvistamaan lasten ja nuorten osallistumisoikeutta terapiatakuun toteutuksessa.

Hiltunen Anna
SOS-lapsikylä